Geotaal-lesbrief 1

Bevolking en China

Cathelijne de Busser & Arjen Ligtvoet

november 2026

raaktaal
TAALGERICHTE VAKDIDACTIEK

Voor de docent

Welkom bij de Geotaal-lesbrief 1. Bij deze lesbrief hoort een actueel krantenartikel van de Volkskrant over de dalende aantallen huwelijken en geboortes in China. Leerlingen werken met het artikel aan hun aardrijkskundige kennis én aan hun taalvaardigheid.

In deze lesbrief oefenen leerlingen met demografische begrippen, lastige woorden, lezen met de pen, grafieken aflezen, verbanden formuleren en het beoordelen van de betrouwbaarheid van een tekst.

In de docentenversie staan de antwoorden in rood. Het artikel waar deze lesbrief bij hoort is *Chinezen keren zich af van huwelijk, verdere daling aantal kinderen verwacht* uit de Volkskrant (link artikel). Let op: het artikel staat achter de betaalmuur van DPG Media.

Meer informatie over de lesbrieven vind je op raaktaal.nl.

Inhoud

Docentenversie	De lesbrief met antwoorden	3
Leerlingversie	De lesbrief zonder antwoorden	11

Colofon

Geotaal-lesbrief 1: Bevolking en China, november 2026.
Tekst en samenstelling: Cathelijne de Busser & Arjen Ligtvoet.
Coverfoto: Park in Shenzhen, China. Foto van Sebastian Schuster.
Meer lesbrieven op raaktaal.nl.

Copyright

© 2026 Cathelijne de Busser & Arjen Ligtvoet. Geotaal is een initiatief van Cathelijne de Busser en Arjen Ligtvoet. Je mag de lesbrieven printen en uitdelen aan leerlingen, maar er rust wel copyright op. Je mag (delen van) de lesbrieven dus niet gebruiken in andere teksten.
Voor meer informatie of contact: cathelijne@cdebusser.nl

Geotaal-lesbrief 1 – DOCENT

Bevolking en China

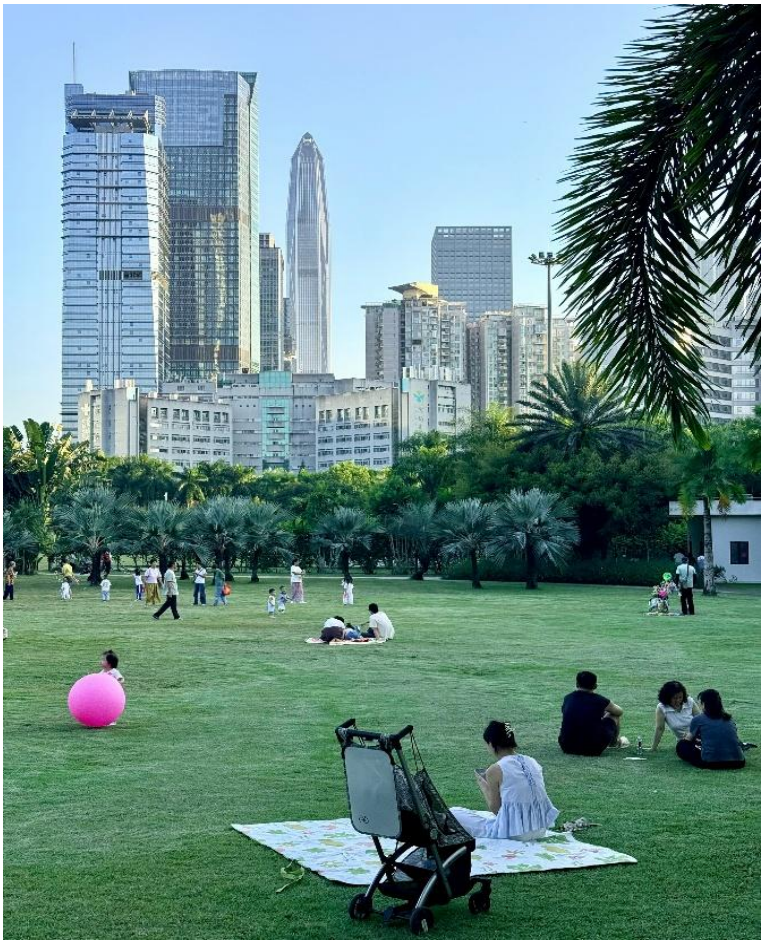

Cathelijne de Busser & Arjen Ligtvoet

november 2026

Download het bijbehorende artikel
Volkskrant: link artikel (achter de betaalmuur van DPG Media)

raaktaal TAALGERICHTE VAKDIDACTIEK

Vóór het lezen

1. Demografie

Het artikel dat je zo gaat lezen, gaat over de demografie van China. Demografie houdt zich (onder andere) bezig met de samenstelling van de bevolking, naar bijvoorbeeld leeftijd en geslacht.

⇨ Waarover gaat demografie nog meer? Noteer drie voorbeelden van demografische onderwerpen. *Tip: bekijk de titel, de grafieken en de foto van het artikel.*

Bijvoorbeeld: aantal huwelijken in een gebied, bevolkingsgroei, bevolkingskrimp, omvang van de bevolking, aantal kinderen per vrouw.

2. Mix & match

De Nederlandse taal heeft veel woordsamenstellingen. Dat zijn woorden die uit twee of meer woorden bestaan. Bijvoorbeeld: levensverwachting (leven + verwachting) of geboortecijfer (geboorte + cijfer).

⇨ Welke demografische woordsamenstellingen kun je maken van de woorden in het woordweb hieronder? Noteer minstens vijf demografische woordsamenstellingen. *Tip: soms is er een 'tussen-s' nodig.*

Geboortecijfer, sterftecijfer, migratiestroom, bevolkingsopbouw, leeftijdsopbouw, levensverwachting, bevolkingspiramide.

Tijdens het lezen

3. Lezen met de pen

➪ Lees het artikel met de pen, van begin tot eind.

Lezen met de pen

Lezen met de pen betekent dat je tijdens het lezen aantekeningen maakt in de tekst.

~ Je onderstreept, markeert, of omcirkelt belangrijke woorden of zinnen.
~ Je voegt nummers toe aan opsommingen.
~ Je geeft verbanden of tegenstellingen aan met lijntjes of pijltjes.
~ Je gebruikt uitroeptekens of vraagtekens om aan te geven dat iets heel belangrijk is, of dat je iets niet snapt.
~ Je noteert vragen of gedachten in de kantlijn.

Let op: markeer niet te veel, maar ook niet te weinig. Kies welke informatie jij belangrijk vindt. Hoe vaker je 'leest met de pen', hoe makkelijker het wordt om keuzes te maken.

4. Lastige woorden

In het artikel staat een aantal lastige woorden. Soms kun je de betekenis van die woorden herleiden uit zinnen of zinsdelen vóór of na het lastige woord. Zie daarvoor het tekstblokje op de volgende pagina.

➪ Wat betekenen onderstaande woorden (ongeveer)?

Vervangingsratio: Het aantal kinderen dat geboren moet worden om de bevolking op peil te houden.

Kantelpunt: Het moment dat er te weinig kinderen worden geboren om de bevolking op peil te houden.

Autoriteiten: De overheid.

Omgang met lastige woorden

1. Kijk naar de zinnen vóór en na het lastige woord. Vaak staat daar een uitleg, voorbeeld, synoniem of antoniem van het lastige woord.
2. Raad de betekenis en kijk of je de tekst dan nog snapt.
3. Lees even verder en kijk of je de tekst toch nog snapt.
4. Bekijk de illustraties bij de tekst. Vaak zetten ze je op het juiste spoor.
5. Kijk bij woordsamenstellingen naar het woord dat je wel kent (zoals kaart bij kaartprojectie).
6. Let op voor- en achtervoegsels. Inter- betekent bijvoorbeeld 'tussen' (internationaal), -grafie betekent 'beschrijving' (geografie).
7. Gebruik je kennis van andere talen. Vaak lijken woorden op elkaar.
8. Zoek de betekenis op in een (online) woordenboek.

5. Verband

Uit de titel van het artikel blijkt dat er in China een verband is tussen het aantal huwelijken en het aantal kinderen dat wordt geboren.

⇨ Formuleer dit verband.
Tip: een verband kun je vaak formuleren met 'hoe …, hoe…'

Hoe meer huwelijken in China, hoe meer kinderen.

⇨ Zal dit verband in Nederland sterker of minder sterk zijn? Licht je antwoord kort toe.

Dit verband zal in Nederland minder sterk zijn, want in Nederland is het gebruikelijk dat vrouwen ook kinderen kunnen krijgen zonder gehuwd te zijn.

6. Beweringen onderbouwen

Bekijk de drie grafieken in het artikel. De auteur heeft de belangrijkste boodschap bovenaan de grafieken genoteerd.

⇨ Hoe zie je die boodschap terug in de cijfers van de grafiek? Onderbouw de boodschap met cijfers en jaartallen uit de grafiek. Eén onderbouwing is al voorgedaan.

Boodschap bij grafiek	Hoe zie je die boodschap in de grafiek?
Aantal huwelijken in China op historisch dieptepunt	In 2024 waren er iets meer dan 6 miljoen huwelijken. Dit is het laagste aantal sinds 2006.
Steeds minder kinderen geboren in China	Sinds halverwege de jaren zestig is het aantal kinderen per vrouw sterk gedaald, van meer dan 7 per vrouw naar iets meer dan 1 per vrouw.
Omvang Chinese bevolking neemt al drie jaar af	In 2022, 2023 en 2024 kromp de Chinese bevolking licht. Daarvoor groeide de bevolking nog.

7. Een grafiek 'lezen'

In het artikel staat de volgende zin: "Begin 2023 gaf het Chinese Nationaal Bureau voor de Statistiek officieel toe dat de bevolking het jaar ervoor was gekrompen."

⇨ In welke grafiek(en) wordt deze boodschap bevestigd? Licht je antwoord kort toe.

In de grafiek over de omvang van de Chinese bevolking. Vanaf 2022 is de groei negatief.

8. Alinea herschrijven

Het artikel gaat alleen in op het verband tussen het aantal geboortes en de bevolkingsomvang. Maar bevolkingsgroei of bevolkingskrimp hangt ook samen met het migratiesaldo: de immigratie min de emigratie.

➪ Bekijk de grafiek hieronder. Wat concludeer je uit deze grafiek over het migratiesaldo?

Het migratiesaldo van China is al sinds 1980 negatief (dat betekent dat er meer mensen emigreren dan immigreren).

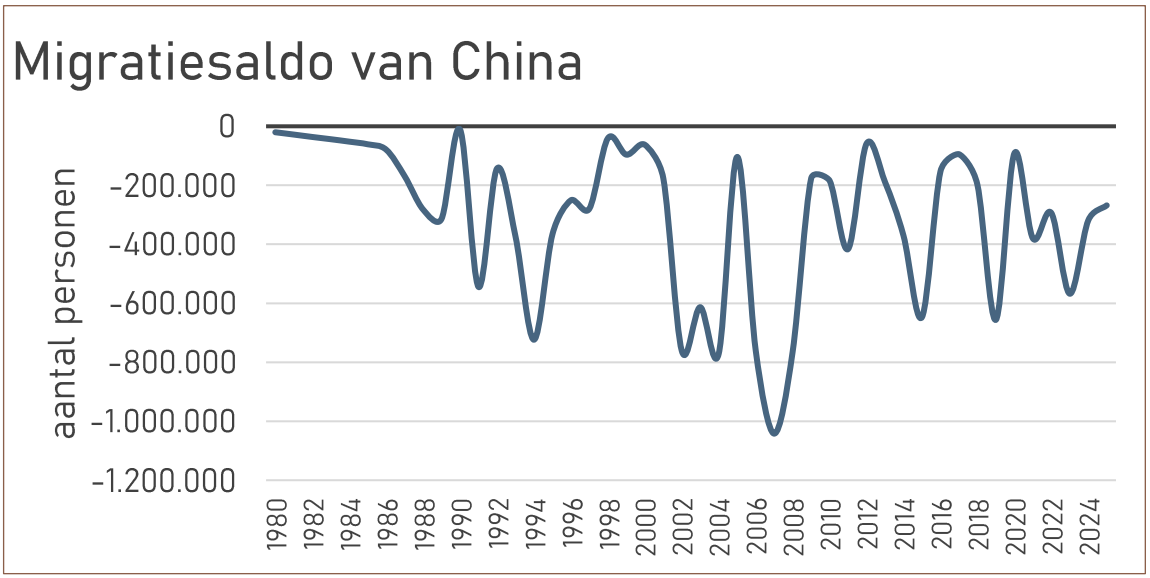

➪ Kies één van de alinea's uit het artikel, waarin je de informatie uit de grafiek hierboven kunt verwerken. Herschrijf deze alinea. Voeg daarbij informatie uit de grafiek toe.

Bijvoorbeeld: Omdat ongehuwde stellen in China zelden kinderen krijgen, hangt het aantal huwelijken sterk samen met het aantal geboortes. Al decennialang worden er te weinig kinderen geboren om de Chinese bevolking op de langere termijn op peil te houden. Het kantelpunt ligt op 2,1 geboortes per vrouw. China kwam in 1990 voor het laatst

meer schrijfruimte →

boven deze zogeheten vervangingsratio uit. Een andere factor die ervoor zorgt dat de bevolking krimpt is dat het migratiesaldo van China al decennia negatief is. Dat houdt in dat er meer mensen emigreren dan immigreren.

Na het lezen

9. Betrouwbaarheid beoordelen

Er wordt tegenwoordig veel foute informatie (nepnieuws) verspreid.

⇨ Beoordeel de betrouwbaarheid van het artikel met het 4B-stappenplan. *Let op: kijk bij dit artikel vooral kritisch naar de B van Bewijs.*

Bron: afkomstig van Volkskrant, een kwaliteitskrant. In 2025 gepubliceerd, dus nog redelijk actueel.

Bedoeling: de tekst is bedoeld om lezers te informeren over ontwikkelingen in China.

Bewijs: het artikel verwijst naar bronnen van de Chinese overheid. De Chinese overheid is niet altijd eerlijk geweest over volkstellingen. Mogelijk kloppen de cijfers dus niet.

vervolg opdracht →

Besluit: In grote lijnen zal de informatie uit het artikel kloppen, maar mogelijk is de bevolkingskrimp al eerder begonnen dan vermeld, omdat de cijfers afkomstig zijn van de Chinese overheid, die niet altijd eerlijk is geweest over volkstellingen.

4B-stappenplan: betrouwbaarheid van teksten

Niet alles wat je leest is waar. Bekijk elke tekst daarom met een kritische blik.
De 4B-vragen helpen je daarbij:

1. **Bron:** Wie heeft het geschreven? Wanneer was dat? Waar is de tekst gepubliceerd? Hoe staat deze krant, website of uitgeverij bekend?
2. **Bedoeling:** Wat is het doel en de doelgroep van de tekst? Wil de tekst informeren, overtuigen, misleiden…?
3. **Bewijs:** Waarop is de informatie gebaseerd? Klopt het met wat je over het onderwerp weet? Kun je feiten controleren?
4. **Besluit:** Weeg af of de tekst betrouwbaar is. Voor welk doel zou je deze tekst wel/niet gebruiken?

Geotaal-lesbrief 1 – LEERLING

Bevolking en China

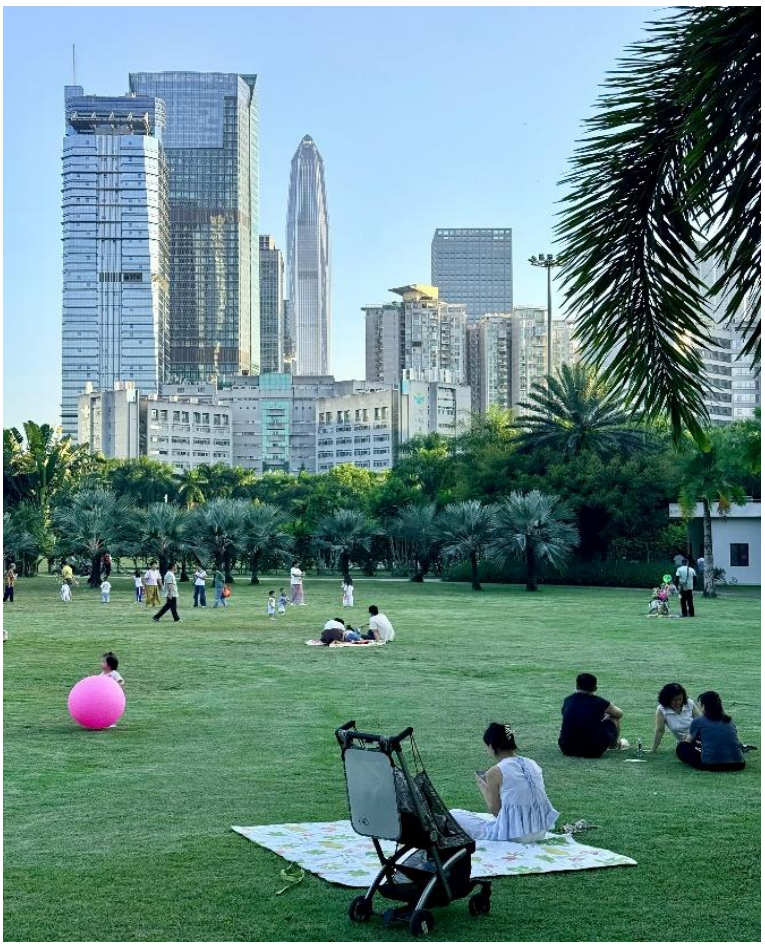

Cathelijne de Busser & Arjen Ligtvoet

november 2026

Download het bijbehorende artikel
Volkskrant: link artikel (achter de betaalmuur van DPG Media)

raaktaal TAALGERICHTE VAKDIDACTIEK

Vóór het lezen

1. Demografie

Het artikel dat je zo gaat lezen, gaat over de demografie van China. Demografie houdt zich (onder andere) bezig met de samenstelling van de bevolking, naar bijvoorbeeld leeftijd en geslacht.

⇨ Waarover gaat demografie nog meer? Noteer drie voorbeelden van demografische onderwerpen. *Tip: bekijk de titel, de grafieken en de foto van het artikel.*

2. Mix & match

De Nederlandse taal heeft veel woordsamenstellingen. Dat zijn woorden die uit twee of meer woorden bestaan. Bijvoorbeeld: levensverwachting (leven + verwachting) of geboortecijfer (geboorte + cijfer).

⇨ Welke demografische woordsamenstellingen kun je maken van de woorden in het woordweb hieronder? Noteer minstens vijf demografische woordsamenstellingen. *Tip: soms is er een 'tussen-s' nodig.*

Tijdens het lezen

3. Lezen met de pen

➪ Lees het artikel met de pen, van begin tot eind.

Lezen met de pen

Lezen met de pen betekent dat je tijdens het lezen aantekeningen maakt in de tekst.

~ Je onderstreept, markeert, of omcirkelt belangrijke woorden of zinnen.
~ Je voegt nummers toe aan opsommingen.
~ Je geeft verbanden of tegenstellingen aan met lijntjes of pijltjes.
~ Je gebruikt uitroeptekens of vraagtekens om aan te geven dat iets heel belangrijk is, of dat je iets niet snapt.
~ Je noteert vragen of gedachten in de kantlijn.

Let op: markeer niet te veel, maar ook niet te weinig. Kies welke informatie jij belangrijk vindt. Hoe vaker je 'leest met de pen', hoe makkelijker het wordt om keuzes te maken.

4. Lastige woorden

In het artikel staat een aantal lastige woorden. Soms kun je de betekenis van die woorden herleiden uit zinnen of zinsdelen vóór of na het lastige woord. Zie daarvoor het tekstblokje op de volgende pagina.

➪ Wat betekenen onderstaande woorden (ongeveer)?

Vervangingsratio:

Kantelpunt:

Autoriteiten:

Omgang met lastige woorden

1. Kijk naar de zinnen vóór en na het lastige woord. Vaak staat daar een uitleg, voorbeeld, synoniem of antoniem van het lastige woord.
2. Raad de betekenis en kijk of je de tekst dan nog snapt.
3. Lees even verder en kijk of je de tekst toch nog snapt.
4. Bekijk de illustraties bij de tekst. Vaak zetten ze je op het juiste spoor.
5. Kijk bij woordsamenstellingen naar het woord dat je wel kent (zoals kaart bij kaartprojectie).
6. Let op voor- en achtervoegsels. Inter- betekent bijvoorbeeld 'tussen' (internationaal), -grafie betekent 'beschrijving' (geografie).
7. Gebruik je kennis van andere talen. Vaak lijken woorden op elkaar.
8. Zoek de betekenis op in een (online) woordenboek.

5. Verband

Uit de titel van het artikel blijkt dat er in China een verband is tussen het aantal huwelijken en het aantal kinderen dat wordt geboren.

⇨ Formuleer dit verband.
Tip: een verband kun je vaak formuleren met 'hoe …, hoe…'

⇨ Zal dit verband in Nederland sterker of minder sterk zijn? Licht je antwoord kort toe.

6. Beweringen onderbouwen

Bekijk de drie grafieken in het artikel. De auteur heeft de belangrijkste boodschap bovenaan de grafieken genoteerd.

➪ Hoe zie je die boodschap terug in de cijfers van de grafiek? Onderbouw de boodschap met cijfers en jaartallen uit de grafiek. Eén onderbouwing is al voorgedaan.

Boodschap bij grafiek	Hoe zie je die boodschap in de grafiek?
Aantal huwelijken in China op historisch dieptepunt	In 2024 waren er iets meer dan 6 miljoen huwelijken. Dit is het laagste aantal sinds 2006.

7. Een grafiek 'lezen'

In het artikel staat de volgende zin: "Begin 2023 gaf het Chinese Nationaal Bureau voor de Statistiek officieel toe dat de bevolking het jaar ervoor was gekrompen."

➪ In welke grafiek(en) wordt deze boodschap bevestigd? Licht je antwoord kort toe.

8. Alinea herschrijven

Het artikel gaat alleen in op het verband tussen het aantal geboortes en de bevolkingsomvang. Maar bevolkingsgroei of bevolkingskrimp hangt ook samen met het migratiesaldo: de immigratie min de emigratie.

⇨ Bekijk de grafiek hieronder. Wat concludeer je uit deze grafiek over het migratiesaldo?

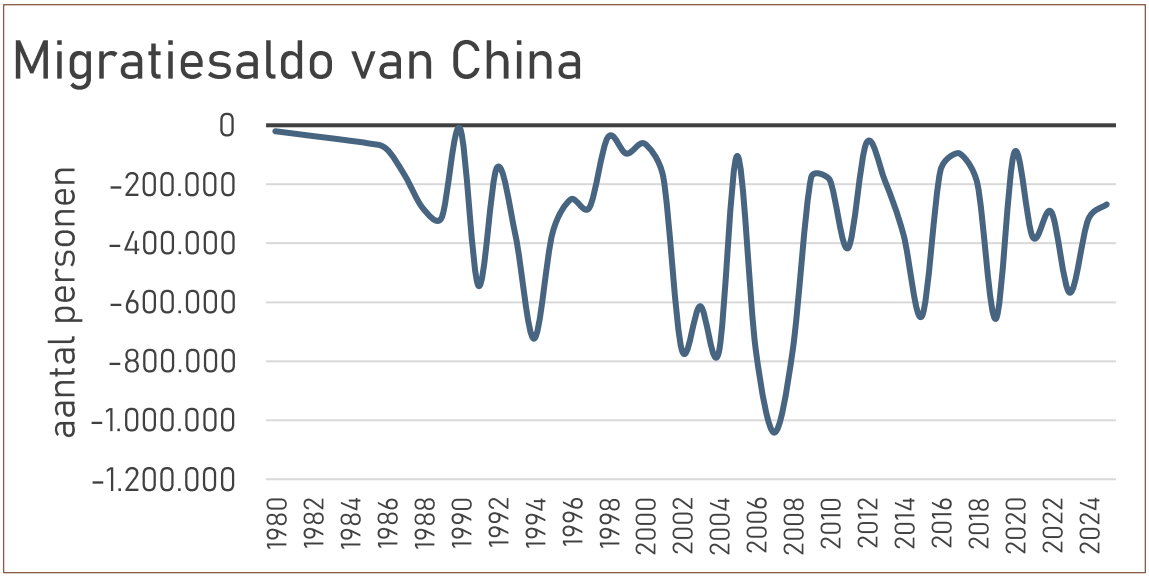

⇨ Kies één van de alinea's uit het artikel, waarin je de informatie uit de grafiek hierboven kunt verwerken. Herschrijf deze alinea. Voeg daarbij informatie uit de grafiek toe.

meer schrijfruimte →

Na het lezen

9. Betrouwbaarheid beoordelen

Er wordt tegenwoordig veel foute informatie (nepnieuws) verspreid.

⇨ Beoordeel de betrouwbaarheid van het artikel met het 4B-stappenplan. *Let op: kijk bij dit artikel vooral kritisch naar de B van Bewijs.*

Bron:

Bedoeling:

Bewijs:

vervolg opdracht →

Besluit:

4B-stappenplan: betrouwbaarheid van teksten

Niet alles wat je leest is waar. Bekijk elke tekst daarom met een kritische blik.
De 4B-vragen helpen je daarbij:

1. **Bron:** Wie heeft het geschreven? Wanneer was dat? Waar is de tekst gepubliceerd? Hoe staat deze krant, website of uitgeverij bekend?
2. **Bedoeling:** Wat is het doel en de doelgroep van de tekst? Wil de tekst informeren, overtuigen, misleiden…?
3. **Bewijs:** Waarop is de informatie gebaseerd? Klopt het met wat je over het onderwerp weet? Kun je feiten controleren?
4. **Besluit:** Weeg af of de tekst betrouwbaar is. Voor welk doel zou je deze tekst wel/niet gebruiken?